

Universiteit Utrecht

MASTERPROGRAMMA UNIVERSITEIT UTRECHT

Wijsbegeerte

Faculteit Geesteswetenschappen

Volg je eigen masterplan.

Welkom bij wijsbegeerte

2

Wil jij je belangstelling voor filosofie verder verdiepen en leren snel en efficiënt een 'stap verder' te denken? Dan is de academische master wijsbegeerte wellicht iets voor jou!

Het doel van het masterprogramma wijsbegeerte is het denkvermogen optimaal te ontwikkelen en gespecialiseerde kennis te verwerven in ten minste twee van de drie wijsgerige subdisciplines: geschiedenis van de filosofie, praktische filosofie en theoretische filosofie.

De opleiding bestaat uit een combinatie van mastercursussen, eventueel een stage en een afstudeerscriptie. De mastercursussen bieden verdiepend inzicht in belangrijke debatten die binnen de filosofische subdisciplines spelen. De student leert deze te analyseren en zijn/haar eigen positie daarin op wetenschappelijk verantwoorde wijze te formuleren. Ook worden de mondelinge en schriftelijke vaardigheden getraind op masterniveau. De studie wordt afgerond met een afstudeerscriptie, een zelfstandige proeve van wetenschappelijk onderzoek.

De drie onderzoeksgebieden

Wijsbegeerte in Utrecht kent een indeling in drie onderwijs- en onderzoeksgebieden, namelijk:

- Geschiedenis van de filosofie (Oudheid, Middeleeuwen en nieuwere wijsbegeerte)
- Praktische filosofie (sociale en politieke filosofie, ethiek en wijsgerige antropologie)
- Theoretische filosofie (logica, kennisleer, wetenschapsfilosofie en taalfilosofie)

De geschiedenis van de filosofie, de theoretische filosofie en de praktische filosofie geven tezamen een representatief beeld van wat er in de filosofie gangbaar is, maar hebben elk een eigen signatuur. De geschiedenis van de filosofie behandelt problemen en ideeën die in de loop der eeuwen door filosofen aangesneden zijn vanuit een historisch perspectief. Daarbij ligt de nadruk op ontwikkelingslijnen en de manier waarop denkers elkaar beïnvloed hebben.

De praktische filosofie houdt zich bezig met onderwijs en onderzoek in de politieke en sociale filosofie, de ethiek en de wijsgerige antropologie. De politieke en sociale filosofie richten zich

De Universiteit Utrecht

Met ruim 26.000 studenten en meer dan 8.000 medewerkers behoort de Universiteit Utrecht tot de grootste universiteiten van het land.

In 2006 bestaat de Universiteit Utrecht 370 jaar. In ruim drieënhalf eeuw is de universiteit uitgegroeid tot een moderne, toonaangevende instelling op het gebied van onderzoek en onderwijs.

De Universiteit Utrecht is thuis op vrijwel alle wetenschapsgebieden, heeft een sterke internationale positie en kijkt met een open blik naar de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd.

Verder betekent studeren aan de Universiteit Utrecht studeren in een bruisende en sfeervolle stad. Lekker centraal gelegen, niet te groot en niet te klein. De historische binnenstad barst van de leuke winkeltjes, bioscopen, kroegen en betaalbare eettentjes. De vele musea -waaronder het Universiteitsmuseum- staan garant voor een verrassend en gevarieerd aanbod van vaste en wisselende tentoonstellingen.

Wil je meer weten over Utrecht als studiestad, bezoek dan www.utrecht.studiestad.nl. Deze website bevat naast informatie over sport, cultuur en recreatie, uitgaan en verenigingen, ook veel informatie over praktische zaken als het zoeken van een kamer.

Wijsbegeerte

Enkele cijfers en feiten:

- In totaal zijn er 490 filosofiestudenten
- Hiervan studeert iets minder dan de helft in voltijd, de rest in deeltijd
- De man-vrouw verhouding is 70% - 30%
- Aan de opleiding zijn 18 docenten verbonden, waaronder 8 hoogleraren

3

onder meer op de relatie tussen individu en samenleving en de eisen die worden gesteld aan een goede of rechtvaardige politieke orde; de ethiek houdt zich bezig met het verhelderen van morele vraagstukken; in de wijsgerige antropologie staan begrippen als 'vrijheid', 'individualiteit', 'handelen' en 'rationaliteit' en hun onderlinge verhouding centraal.

De theoretische filosofie omvat onderwijs en onderzoek op het terrein van de logica, taalfilosofie, wetenschapsfilosofie en kennisleer. Bij wijsgerige logica gaat het om redeneren en redeneringen en de geldigheid ervan. De taalfilosofie houdt zich bezig met taal als betekenisstelsel. De wetenschapsfilosofie en kenleer onderzoeken de grondslagen van de wetenschappen en systemen van kennisrepresentatie. Daarbij gaat het om vragen als: hoe betrouwbaar is onze alledaagse en wetenschappelijke kennis?

Waarom in Utrecht?

Utrecht heeft één van de grootste filosofieopleidingen van Nederland en biedt daarmee vele subdisciplines waarin men zich kan specialiseren, zoals ethiek, sociale en politieke filosofie en taalfilosofie. Studenten krijgen een vaste begeleider die behulpzaam kan zijn bij het samenstellen van het eigen studiepad.

In Utrecht kan de master wijsbegeerte bovendien geheel in de avonden worden gevolgd. Het programma duurt dan twee jaar. Een combinatie van dag- en avondonderwijs is ook mogelijk.

Dr. Teun Tieleman is sinds 2001 verbonden aan de opleiding

Wijsbegeerte als docent en onderzoeker in de filosofie van de klassieke Oudheid:

"Bij Wijsbegeerte Utrecht staat een relatief groot aantal docenten voor je klaar. We zijn tenslotte één van de grootste van het land. Vele specialismen zijn vertegenwoordigd en ook het onderwijsaanbod is daardoor breed en gevarieerd. Als masterstudent van onze opleiding krijg je te maken met docenten die niet alleen deskundig zijn, maar ook stimulerend en ervaren in het begeleiden van studenten. Daarbij wordt ook van jou de nodige inzet verwacht. Een actieve houding is een vereiste gezien de onderwijsvorm van de meeste mastercursussen. Je zit niet in massale hoorcolleges, maar werkt in groepen van doorgaans 10 tot 20 studenten aan bepaalde thema's en/of teksten. Er is dus alle ruimte voor interactie tussen docenten en studenten en tussen de studenten onderling. Zo kan ook effectief invulling worden gegeven aan het verdiepende karakter van de masteropleiding. Dat de studenten dit waarderen blijkt uit hun positieve evaluaties van de cursussen – voor ons docenten een extra aansporing dit kwaliteitsniveau op peil te houden."

Karen Groeneveld, student wijsbegeerte

"Alledaagse dingen net iets anders bekeken"

afgelopen jaren genoeg geboden! Ik heb ervoor gekozen om af te studeren in de politieke filosofie. Hierbij kom je vragen tegen als: Wat betekent het om een burger te zijn? Hoe ziet de ideale democratie eruit? Is het mogelijk om écht vrij te zijn? Om te kijken hoe het er in de praktijk aan toegaat heb ik ook stage gelopen bij de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid in Den Haag. Hierdoor kwam ik erachter hoe moeilijk het vaak is om theorie en praktijk te verenigen, maar ook hoe waardevol de master wijsbegeerte is: je leert om alledaagse dingen vaak net iets anders te bekijken en daardoor kom je met hele andere oplossingen en inzichten. Ik kan iedereen aanraden om ook stage te lopen: het is een uitstekende manier om erachter te komen wat filosofie te bieden heeft! Uiteindelijk kan ik iedereen die een grote dosis nieuwsgierigheid heeft, en bereid is de uitdaging aan te gaan, aanraden om vooral voor de master wijsbegeerte te kiezen! Geloof me, er gaat een wereld voor je open..."

Het studieprogramma

Bij de academische master wijsbegeerte volg je een op maat gesneden programma. Buiten het afstudeeronderzoek kies je vijf vakken uit twee van de drie hoofdrichtingen: praktische filosofie, geschiedenis van de filosofie of theoretische filosofie.

Het onderwijs

In de masterfase wordt op een specialistisch niveau ingegaan op recente debatten of teksten van centrale denkers uit het desbetreffende wetenschapsgebied. Veel vakken hebben het karakter van ‘capita selecta’, dat wil zeggen dat er grondig wordt ingegaan op een aantal ‘uitgekozen teksten’. Bij geschiedenis van de filosofie zijn er bijvoorbeeld mastercursussen gewijd aan Plato’s Timaeus, Cicero’s De natura deorum en Descartes’ Traité des passions (1649) in relatie tot andere teksten over passies en handelen. Bij praktische filosofie wordt onder meer ingegaan op het huidige vluchtelingenprobleem vanuit een ethisch en normatief-politieke perspectief, Heidegger en de waarheid en normatieve politieke theorie. Bij theoretische filosofie komen er thema’s aan bod als dynamische semantiek, zuivere logica (semantische paradoxen, vertakkende kwantoren, compositionaliteit) en voortgezette grondslagen van de kennisrepresentatie.

Stage

Het is mogelijk om in het tweede semester van de master in plaats van een mastercursus te volgen een stage te lopen. De afgelopen twee jaar hebben filosofiestudenten onder meer stage gelopen bij Filosofie Magazine, Uitgeverij Boom, het Ministerie van VWS en TNO bij de afdeling ICTU (Informatie Communicatie

Technologie Uitvoering). Het is belangrijk om een stage ruim van tevoren te plannen: waar zal de stage plaatsvinden, welk type bedrijf en welke werkzaamheden passen bij de ambities van de student? Voor ideeën en hulp bij de planning kan contact worden opgenomen met de studieadviseur.

Afstudeeronderzoek

De master wordt afgerond met een afstudeerscriptie. Voor deze scriptie gelden allerlei formele en inhoudelijke criteria. Deze zijn te vinden in de brochure Leeronderzoeken en scripties in de studierichting Wijsbegeerte, die te verkrijgen is bij de onderwijsadministratie of te raadplegen is via internet: www.phil.uu.nl/onderwijs/wijsbegeerte. In deze brochure zijn ook allerlei ideeën en suggesties voor onderwerpen te vinden. Tijdens de afstudeerfase volgt iedereen het afstudeercolloquium, waarin eigen en andermans werk wordt gepresenteerd, besproken en becommentarieerd. Geslaagde scripties bij geschiedenis van de filosofie kunnen bestaan uit de confrontatie van twee denkers of uit de beschrijving van de historische ontwikkeling van een wijsgerig concept: de Stoïsche emotieleer, filosofie en politiek bij Cicero, de kritiek van traditionele aristotelische filosofen op Descartes en Bayles kritiek op Spinoza. Voorbeelden van afstudeeronderwerpen bij theoretische filosofie zijn: de ontologische status van mentale toestanden, de aard en ontwikkeling van wetenschappelijke theorieën, dynamische semantiek en algebraïsche logica, bijvoorbeeld computerondersteund afleiden en verifiëren. Bij praktische

Studieopbouw

Periode 1	Mastercursus	Mastercursus
Periode 2	Mastercursus	Mastercursus
Periode 3	Mastercursus of stage	Afstudeeronderzoek
Periode 4	Afstudeeronderzoek	Afstudeeronderzoek

Hierboven is het masterprogramma schematisch afgebeeld. Wanneer het programma in deeltijd gevolgd wordt, volgt men per periode één vak, waardoor de totale studieduur twee in plaats van één jaar bedraagt.

filosofie valt te denken aan wijsgerige theorievorming op het terrein van het liberalisme, republikanisme, de evaluatie van verschillende theorieën van rechtvaardigheid of de filosofische psychologie van de kunsten. Om een beeld te geven van de verscheidenheid aan afstudeeronderwerpen volgen hier enkele titels van recente scripties:

- Ontvouwende kritiek. Een hermeneutische interpretatie van het Dialectisch Beeld van Walter Benjamin
- Zonde en straf: misdaad bij Spinoza en Hobbes
- Rechtvaardigheid in het asielbeleid
- De wiskundige epistemologie van Kurt Gödel
- Distributieve rechtvaardigheid en voorkeursbehandelingen van vrouwen en allochtonen bij banen

Naar het buitenland

Het is ook mogelijk om een deel van het masteronderwijs in het buitenland te volgen. Wijsbegeerte heeft uitwisselingscontracten met de Sorbonne in Parijs en universiteiten in Padua, Bologna en Rome. Ook is er een samenwerkingsverband met Washington University in St. Louis (VS).

Een greep uit het cursusaanbod

(Omdat de opleiding is betrokken bij verschillende internationale masters kan het zijn dat - een deel van - de onderstaande cursussen in het Engels worden aangeboden!)

Emoties. Klassieke bronnen van de cognitieve traditie

In de hedendaagse wijsgerige antropologie is een hernieuwde belangstelling ontstaan voor de zgn. cognitieve emotietheorieën

(inclusief de cognitieve therapie). In de Grieks-Romeinse Oudheid waren de meeste filosofische opvattingen van emotie cognitief, met als meest radicale variant de Stoïsche leer. In deze cursus gaan we op grond van primaire bronnen en secundaire literatuur na wat deze opvattingen precies inhielden. De Stoa staat centraal, maar we besteden ook aandacht aan Plato, Aristoteles en latere uitlopers: Thomas van Aquino alsmede hedendaagse opvattingen en discussies die op de klassieke traditie teruggrijpen.

Dynamische semantiek

Dit vak bouwt voort op het bachelorvak Semantiek, waarin de klassieke formeel-semantische theorie van de Montague-grammatica aan de orde is gekomen, en besteedt aandacht aan meer recente, zogeheten "dynamische" benaderingen binnen de

Voorbeeldtrajecten

I. Ethiek, morele wereldorde, oorlog en vrede

Periode 1	Nietzsche + politieke en sociale filosofie
Periode 2	Human dignity and applied ethics + gevorderde grondslagen kennisrepresentatie
Periode 3	Stage (redactie actualiteitenrubriek) + start masterscriptie
Periode 4	Masterscriptie (waardenrelativisme en internationale rechtsorde)

II. Logica en taal

Periode 1	Dynamische semantiek + Nietzsche
Periode 2	2 vakken logica aan de Washington University, St. Louis
Periode 3	Filosofie van de logica + start masterscriptie
Periode 4	Masterscriptie (logisch onderwerp)

III. Geest, Kennis, Moraal

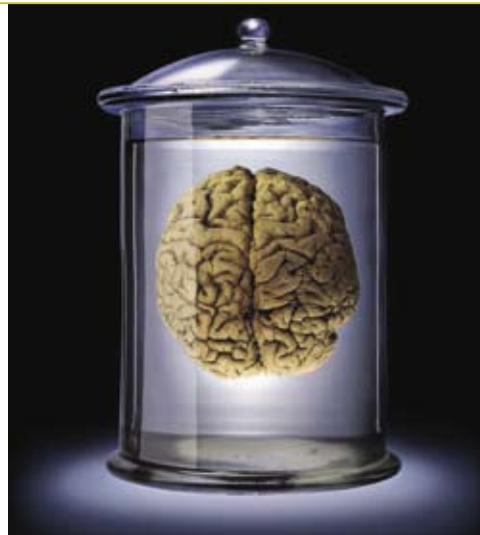
Periode 1	Descartes (action, passion and reason) + dynamische semantiek
Periode 2	Plato's republic + literatuurmodule ethiek
Periode 3	CS Philosophy of Social Science + start masterscriptie
Periode 4	Masterscriptie (raakvlak psychologie, kenleer, ethiek)

linguïstische semantiek. In dit vak worden verschillende vormen van dynamische semantiek behandeld, waarbij zowel linguïstische, filosofische als logisch-mathematische aspecten aan bod zullen komen. Op het linguïstische vlak wordt speciale aandacht besteed aan de relatie tussen de dynamische semantiek, de categoriale grammatica en de typentheorie. Wat betreft de filosofische onderbouwing besteedt het vak aandacht aan de vraag naar de verhouding van syntaxis en semantiek. En aangaande de logisch-mathematische grondslagen zal de nadruk liggen op logica's voor de behandeling van o.a. anaforen en presupposities.

Applied political philosophy

The concept of alienation has played an important role in modern social and political philosophy and the philosophy of culture. Since Karl Marx described alienation as a socially caused pathology in human beings' relations to themselves, to the social world, to the natural world and to the products of human labour, many generations of philosophers have used the concept in order to make sense of the existential and the social-political aspects of this state of estrangement from what it means to be human.

In this advanced course, work by Ludwig Feuerbach, Karl Marx, Søren Kierkegaard, Martin Heidegger, Jean-Paul Sartre, Theodor W. Adorno, and Herbert Marcuse will be studied as a background to contemporary debates over the concept. From these contemporary debates, work by Richard Schacht, Rahel Jaeggi and Axel Honneth will be read.

Philosophy of mind and moral psychology: free will and neurophilosophy

In this course, we will examine recent debates regarding the extent to which neuroscientific findings pose a challenge to our understanding ourselves as autonomous agents who are capable of consciously willing our actions. We will situate these discussions within (1) the action-theoretical debates over "acting for reasons," (2) the moral-legal debates over the extent to which we can hold people accountable for their actions, and (3) the debates within the metaphysics of mind over how subjective, conscious experience (as well as intersubjective phenomena) can be fit into a non-dualist, scientifically reasonable account of the world.

En daarna?

Een afgestudeerde in de filosofie heeft de arbeidsmarkt veel te bieden vanwege zijn of haar denkvermogen en de vaardigheid om de resultaten hiervan helder te communiceren.

De arbeidsmarkt

Volgens de meest recente arbeidsmarktmonitoren komen filosofen makkelijk aan een baan. Ze blijken zeer breed inzetbaar en komen veelal terecht in beroepen als redacteur, uitgever, beleidsmedewerker, bestuursadviseur, projectleider en communicatiemedewerker.

"Met dit werk kan ik een verschil maken"

Alwin Sixma werkt als manager Digitaal Thuis bij de Consumentenbond, waar hij de belangen behartigt van consumenten in Nederland - en ook daarbuiten - via samenwerkingsverbanden met andere consumentenorganisaties.

"Het werk bevalt me zeer. Het gaat om collectieve belangen bij vaak complexe sociaal economische en juridische thema's zoals geschillenbeslechting voor consumenten, beperkingen door auteursrecht en digitale onveiligheid. Met de campagnes die ik leid zijn we gesprekspartner van bedrijven, politiek en ministeries. We beïnvloeden wetgeving en internationale besluitvorming, schrijven voorstellen, geven presentaties en voeren lobbygesprekken. Met mijn werk gaat het écht ergens om en kan ik een verschil maken door te denken en te doen. Dat trok mij ook zo aan in mijn afstudeerrichting Ethiek: abstracte thema's, grote belangen en de noodzaak tot een besluit te

komen. Ik kijk met veel plezier terug naar mijn studie en maak nog dagelijks gebruik van wat ik daar leerde. Bijvoorbeeld door middel van een speltheoretische benadering van standpunten van 'opponenten'. Ook het snel kunnen doorgronden van grote hoeveelheden informatie en het innemen van een standpunt daarover komt vaak van pas. In Utrecht leerde ik gestructureerd vragen, denken en doen. Fundamentele bagage voor mijn verdere carrière."

Studievereniging FUF

De Faculteitsvereniging Utrechtsche Filosofiestudenten (FUF) is een levendige, kleinschalige en toegankelijke studievereniging die het contact tussen studenten onderling en tussen studenten en docenten wil bevorderen. Dat doet zij door het organiseren van lezingen, borrels, etentjes, discussiewedstrijden, filmavonden, debatten, symposia en feesten - maar het hoogtepunt is toch wel de jaarlijkse, een week durende studiereis die hen in het verleden o.a. naar Barcelona, Boedapest, Brno, Berlijn en Athene bracht. Naast dit alles biedt de FUF je de gelegenheid om niet te verdwalen in het soms verwarrende filosofische leven, en zo andere mensen te leren kennen. Je kunt alvast een kijkje nemen op www.phil.uu.nl/fuf.

Floris van den Berg, programmamaker Studium Generale UU

"Ik voel mij hier als een vis in het water"

"Studium Generale is een specialisme in generalisme. De studie filosofie biedt daarvoor een goede basis. In mijn baan als programmamaker probeer ik problemen, visies en dwarsverbanden in verschillende takken van wetenschap voor het voetlicht

te brengen. Enerzijds gaat het om het samenstellen van een coherent wereldbeeld op basis van de huidige stand van de wetenschappen. Aan de andere kant gaat het erom normatieve reflectie in wetenschap te brengen. Wetenschap is normatief neutraal, maar de toepassingen niet. Wetenschappers en academici moeten rekenschap kunnen geven van de gevolgen van wetenschappelijk toepassingen. Habermas benadrukt het belang van een open forum met rationele discussie voor een liberale democratie. Ik vind het

fascinerend om zodoende een rol te kunnen spelen in de mechanismen van een open samenleving waarin wetenschap een fundamentele rol speelt. Ik voel mij hier als een vis in het water!"

Praktische zaken

Duur opleiding: 1 jaar voltijd; 2 jaar deeltijd

Aantal ECTS: 60

Voertaal: Nederlands

Startdata: 1 september en 1 februari

Aanmelddata: 15 april en 15 oktober

Diploma/titel: Master of Arts

Kosten literatuur: ca. 500 euro

Ingangseisen

De academische master wijsbegeerte is toegankelijk voor studenten met een bachelor wijsbegeerte (ongeacht aan welke universiteit deze behaald is).

Studenten die een niet-wijsgerige academische bachelor hebben behaald, kunnen toelating tot de master aanvragen als ze een minor filosofie (30 ECTS) als onderdeel van hun bacheloropleiding hebben gedaan. Voor deze studenten zal de toelatingscommissie vervolgens een pre-mastertraject van ten minste 30 ECTS vaststellen als aanvullende voorwaarde. Dit traject moet voltooid zijn voordat men zich in kan schrijven voor de master.

Studenten met een hbo-bachelor of een academische bachelor zonder een minor wijsbegeerte dienen eerst de verkorte bacheloropleiding wijsbegeerte (120 ECTS) te volgen.

Aanmelding en toelating

De inschrijfprocedure voor de academische master wijsbegeerte begint met het indienen van een verzoek tot inschrijving bij de Universiteit Utrecht. Daarvoor maak je gebruik van Studielink. Hoe Studielink precies werkt, staat stap voor stap beschreven op www.uu.nl/masters [Aanmelding en inschrijving: Inschrijven in Studielink]. Nadat je het verzoek tot inschrijving hebt ingediend, beoordeelt de opleiding of je aan de toelatingseisen voldoet. Als je voldoet aan zowel de ingangseisen als aan de overige inschrijverplichtingen (bv. het betalen van collegegeld), dan word je definitief ingeschreven. Als je een pre-mastertraject moet doorlopen, dan krijg je van de opleiding een voorwaardelijke toelatingsbeschikking.

Verwante masters

Wijsbegeerte verzorgt ook de volgende masterprogramma's:

- Philosophy (research master)
- Educatie en communicatie (i.s.m. het Ivlos)
- Filosofie in bedrijf (i.s.m. RUN en VU)

Kijk voor een overzicht van alle masters op www.uu.nl/masters.

Meer weten?

Onderwijsadministratie Wijsbegeerte

Heidelberglaan 6

3584 CS Utrecht

tel. (030) 253 1831; fax (030) 253 2816

Contactpersoon academische master wijsbegeerte:

drs. L. de Groot.

E-mail: lissette.degroot@phil.uu.nl

Website

Voor meer informatie over het onderwijsaanbod van de academische master wijsbegeerte kun je kijken op www.phil.uu.nl/onderwijs/wijsbegeerte.

Voorlichting

Wil je een mastervoorlichtingsdag bezoeken?

Raadpleeg de agenda op www.uu.nl/masters.